

INLEIDING

Is het lef hebben, zo'n reis? Of naïef zijn?

Bij het delen van onze reisplannen kwamen we twee typen mensen tegen. De mensen die het heel erg tof vonden, helemaal enthousiast raakten van het idee, het meteen voor zich zagen. Bij deze mensen laaide hun eigen smeulende vuurtje ook ineens op tot een steekvlam. En er waren ook mensen die je aankeken alsof je gek was. Die niet snapten waarom je in hémelsnaam zoiets zou willen ondernemen, waarom je al je zekerheid en veiligheid zou achterlaten. Deze mensen konden binnen enkele seconden twintig beren uit hun hoge hoed toveren en op je weggooien.

De eerste groep mensen vindt dat we lef hebben dat we gewoon gaan. Dat we moedig zijn. Durven. De tweede groep vindt ons naïef. Onverantwoordelijk. Dom of gek zelfs. Al zeggen ze dat laatste niet hardop. Maar gezichten spreken boekdelen.

En wij? Wij voelen ons geen van twee. We voelen ons niet heel moedig of dat we lef tonen. We voelen ons ook zéker niet naïef. We hebben alle beren die ons door de tweede groep mensen voor de voeten worden gegooid, allemaal zelf ook al bedacht. Alle scenario's bekeken. We hebben geen 'rozengeur en maneschijn' beeld van het ondernemen van zo'n reis. En toch gaan we. Tonen we lef. Betekent dit dat we niet twijfelen over de reis? Juist wel. Regelmatig vragen we ons af waar we aan beginnen. Of we geen spijt zullen krijgen. Maar het antwoord is heel simpel. We geloven dat je vooral spijt hebt van dingen die je niet hebt gedaan. En als het uiteindelijk anders uitpakt dan gedacht is dat niet erg, we hebben het tenminste wel geprobeerd. Het gevoel dat het wel goed komt overheerst, ook als het tegenvalt en ook als dat goed er heel anders uit blijkt te zien dan we van tevoren hadden bedacht.

We volgen ons hart. We kunnen ons niet meer herinneren wanneer het idee om een reis te maken is ontstaan. Het voelt alsof het er altijd al was. De vorm was heel lang niet concreet, wat we precies wilden onduidelijk. Maar dat we iets dergelijks zouden gaan doen, was nooit een vraag. Uiteindelijk komen de puzzelstukjes samen. En ondanks alle twijfel, ondanks alle beren, overheerst het gevoel dat we moeten gaan. Dat we willen gaan. Ik wil niet over tien of twintig jaar denken, wat jammer dat we dat uiteindelijk nooit hebben gedaan.

Maar hoe hard dat hart ook schreeuwt, je hart volgen gaat niet vanzelf. En dat is precies waar wij steeds op klem liepen, al die jaren dat we hier over droomden. In onze herinnering hadden we de eerste serieuze gesprekken over een langere reis toen onze oudste twee kinderen een baby en een peuter waren. Maar bij gesprekken en dromen bleef het, want heel snel al liepen we steeds klem op dezelfde vragen. Hoe, wanneer, waarheen, hoelang? Hoe dan met onze banen? Hoe dan met geld? Hoe met ons huis en onze spullen? Wat zoeken we eigenlijk in die reis? Wat willen we? Waarom willen we dit? Waarheen willen we? En wat voor soort reis sluit dan aan bij wat we willen?

Terugkijkend is het bijna te toevallig dat dit allemaal gebeurde. Afgelopen donderdag reflecteerden we op drie maanden onderweg zijn. Zeiden we tegen elkaar dat we eigenlijk pauze nodig hebben. Rust. Nog meer vertragen. Vervolgens ging vrijdag de camper stuk. Echt stuk-stuk. Het was een hele heftige dag en het dieptepunt van onze reis tot nu toe. De timing kon voor ons gevoel niet slechter. Al hadden we in die situatie steeds een diep vertrouwen dát het uiteindelijk goed zou komen, het was toch heftig. We leerden veel lessen in deze dagen. Want ook dit is reizen. Steeds weer schakelen. Je plan aanpassen. Flexibel zijn. Loslaten. En vertrouwen durven hebben dat het goed komt. We wisten dat de kans dat zoiets als dit zou gebeuren op reis groot was. We rekenden erop dat we één of meerdere keren pech zouden krijgen. Toch overviel ons dit en vonden we het pittig. En nu het ergste stof weer is neergedaald van deze crisissituatie kunnen we pas zien dat het een cadeau is. De afgelopen maanden voelden voor Douwe en mij soms alsof we als *two-men-crew* op een boot zaten, midden in een storm. Nu blijkt dat de harde wind veroorzaakt werd door hoe hard we gingen en dat we alleen maar de motor hoefden uit te zetten. En dus staan we nu stil. Echt stil. En we genieten daar ontzettend van. We komen helemaal tot rust. We baalden zo hard van de situatie vrijdag, maar nu blijkt dat we precies dat kregen wat we nodig hadden.

We hebben ervaren dat wat de familie Zapp schreef in hun boek echt zo is. De vorige keer dat we een paar dagen stilstonden met de kapotte koppeling hebben we dat ook al een beetje ervaren. Maar nu nog veel meer. We hebben zo ontzettend veel hulp gekregen van mensen om ons heen om deze situatie op te kunnen lossen. Antonio heeft echt enorm zijn best gedaan om van alles voor ons te regelen. Voor deze camping zouden we normaal nooit gekozen hebben, maar nu we er eenmaal staan hebben we het echt helemaal naar ons zin. Dat komt ook door het goede weer en de rust in het voorseizoen, maar eigenlijk is het echt de perfecte plek om een poosje gestrand te staan. En de familie die deze camping runt is zo ontzettend lief. Doordat we hier langer staan en bijna de enigen zijn leren we ze goed kennen. Ze zijn behulpzaam, hartelijk en vrolijk, bij ieder contact weer. We voelen ons welkom en thuis. De pech met de camper bracht ons dus wat de familie Zapp ookervaarde. We bleken dit precies nodig te hebben. We kregen hulp uit alle hoeken. We hebben mooie mensen leren kennen. We kwamen op een plek die we anders waren misgelopen. We leerden waardevolle lessen en groeiden hiervan. Uiteindelijk is deze hele situatie juist een heel waardevol en betekenisvol hoofdstuk in het verhaal van onze reis. Er is door dit alles iets veranderd in ons. We voelen sterk dat áls we uiteindelijk weer verder kunnen, dat op een hele andere manier zal zijn dan de reis tot nu toe.

De dagen hier kabbelen rustig voorbij. Het is inmiddels consequent tegen de dertig graden overdag. We zuigen de warmte en zon op als een stel hagedissen die te lang in een koude omgeving zaten. Met

THE BEAR NECESSITIES OF LIFE

De volgende ochtend pakken we op tijd alles in. Vandaag gaan we naar de échte bergen! De 'Peaks of the Balkan' ofwel Valbone National Park. Het is een plek die niet heel goed bereikbaar is, het weggennet is beperkt. Vanaf hier is er dan ook maar één route die we kunnen rijden. En wat een route. Het is een smalle weg die langs de bergwand loopt. De weg is niet overal even goed, maar door de scherpere bochten kunnen we toch niet hard rijden, dus hebben we er niet veel last van. En langzaam rijden is sowieso geen straf op deze route, want de uitzichten onderweg zijn onvoorstelbaar mooi. We stoppen regelmatig om een foto te maken, maar de pracht van de uitzichten is niet te vangen in een foto. We komen op deze smalle weg een paar keer een tegenligger tegen, maar iedere keer hebben we precies geluk dat dit gebeurt op een plek waar we elkaar kunnen passeren. We zien veel monumenten langs de weg voor mensen die hier blijkbaar niet ongeschonden doorheen zijn gekomen. Aan de ene kant loopt de berg steil naar beneden zonder vangrails en als je de andere kant uitwijkt, zit je meteen tegen de berg aan. Maar met ons tempo maken we ons geen zorgen. Toch wordt de rit van vandaag op een andere manier wel nog spannend gemaakt. We zijn al lang geen benzinepomp meer tegengekomen en begonnen vandaag met een driekwart lege tank voor een etappe van bijna zestig kilometer. We hebben maar een kleine tank en onze brandstofmeter werkt niet zo precies, zeker niet als hij bijna leeg is, dus het is altijd een beetje gokken hoeveel we nog hebben. We rijden langzaam om zoveel mogelijk brandstof te sparen en gelukkig gaan we ook stukken deels bergaf, waar we geen gas hoeven te geven. Toch zitten we in het begin aardig te zweten. We komen geen pomp tegen en verwachten eigenlijk ook niet dat die hier ergens is, gezien de omgeving. Hoe verder we komen, hoe meer vertrouwen we krijgen dat we het misschien wel kunnen halen. We hebben ook nog een jerrycan met vijf liter achterin voor nood. Uiteindelijk komt er pas na de hele etappe een benzinepomp bij Fierze, maar de jerrycan hebben we niet nodig gehad! Wel tanken we bijna veertig liter, terwijl we altijd dachten dat we een tank hadden van vijfendertig liter. Veel zat er dus niet meer in. Maar, we hebben het gehaald!

We blijken niet eens zoveel later dan Gerrit en Sarka aan te komen, want ook zij zijn heel vaak gestopt om foto's te nemen. We lunchen op een mooie plek langs de rivier bij Fierze. De kinderen zijn meteen druk met het water én de kleiachtige modder die er te vinden is. Binnen een paar minuten resulteert dat al in schoenen die totaal onder de modder zitten, waar de jongens vervolgens verbaasd naar kijken als ik ze erop wijs. Gevalletje van helemaal in je spel op gaan. Na de lunch rijden we naar Bayram Curri, het laatste dorpje voor we echt de bergen in rijden en de laatste plek om boodschap-